

SON SINIF ÖĞRET MEN ADAYLARININ ÖĞRET MENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK HAZIRBULUNUŞLUK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ¹

ÖĞrt. Gör. Osman AKHAN²

ÖĞrt. Gör. Ahmet DOLMACI³

Arş. Gör. Sedat ALTINTAŐ⁴

ÖZET

Hizmet öncesi öğret men adaylarının öğret menlik mesleğine yönelik kendilerini hazır hissetmeleri, lisans eğitimleri boyunca mesleki donanımlarını tamamlamaları için oldukça önemlidir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı son sınıf öğret men adaylarının öğret menlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerini belirlemek ve çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırmada Yıldırım ve Köklükaya (2017) tarafından geliştirilen “ÖĞret menlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeği”, gerekli izinler alınarak kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Akdeniz Üniversitesinde son sınıfta okumakta olan öğret men adayları oluşturmuŐtur. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır ve elde edilen veriler SPSS paket programı sayesinde analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda çalışmaya katılan öğret men adaylarının öğret menlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Ayrıca araştırmanın sonuçları; öğret men adaylarının öğret menlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin bölümlerine göre anlamlı farklılık gösterdiğini ancak cinsiyetlerine, anne ve baba eğitim durumlarına ve üniversite öncesi yaşadıkları yerleşim birimine göre anlamlı farklılık göstermediğini ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hazırbulunuşluk, öğret menlik mesleği, öğret men adayları.

DETERMINING THE READINESS LEVELS OF THE SENIOR TEACHER CANDIDATES TOWARDS TEAHING PROFESSION

ABSTRACT

The fact that pre-service teacher candidates feel themselves prepared for teaching profession is highly crucial for them to improve their professional capacity during their undergraduate education. Thus, the aim of the research is to determine the readiness levels of the senior teacher candidates towards teaching profession and to analyse them in terms of different variables. The Readiness Scale for Teaching Profession, developed by Yıldırım and Köklükaya (2017), was used in the study by taking the necessary permissions and the survey model was adopted in the research. The study group of the research consisted of the senior teacher candidates studying at Akdeniz University in the 2017-2018 educational years. The acquired data was analysed thanks to the SPSS package program. The results of the study revealed that the readiness levels of the teacher candidates who participated in the study towards teaching profession were high. In addition, according to the results of the study, it was found out that their readiness levels towards teaching profession showed significant differences in terms of their teaching department but they didn't show significant differences in terms of their gender, their parents' educational background and their living area before university.

Keywords: Readiness, teaching job, teacher candidates.

¹ Bu Makale 19-22 Haziran 2018 tarihleri arasında Macaristan / BudapeŐte'de düzenlenen Third Mediterranean International Social Sciences Congress'te sunulan bildiriden geliştirilmiştir.

² Akdeniz Üniversitesi EĞitim Fakültesi, osmanakhan@akdeniz.edu.tr

³ Düzce Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, ahmetdolmaci@gmail.com

⁴ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi EĞitim Fakültesi, sedaltintas@mu.edu.tr

GİRİŞ

Hızlı bir değişim ve dönüşüm sürecinin yaşandığı günümüz dünya düzeninde eğitime ve dolayısıyla öğretmenlere daha fazla iş düşmektedir. Eğitimin, eğitimcilerin ve öğretmenlerin bu noktada amacı, bireyleri içerisinde bulunduğu toplumun ve toplumun bağlı olduğu modern dünyanın uyumlu bir üyesi haline getirebilmek ve onlara çağın gerektirdiği becerileri ve bilgileri verebilmektir. Bu da tabii ki iyi bir eğitim sistemiyle birlikte kaliteli bir öğretmen takımıyla sağlanabilmektedir.

Öğretmenler, herhangi bir eğitim sisteminin veya sürecinin en önemli ögesi olarak kabul edilebilir. Bu yüzden nitelikli eğitim demek nitelikli öğretmen demektir ve öğretmenlerin eğitim öğretim etkinlikleri ve rolleri de giderek değişmekte ve artmaktadır. Çelikten, Şanal ve Yeni'ye göre (2005) öğretmenlik, bir sanat olmasının yanı sıra özel uzmanlık gerektiren bir meslektir ve önemli olan şey iyi bir öğretmen yetiştirmektir. Onlara göre iyi eğitimi iyi öğretmenler yapmaktadır.

Toplumun her kesimine hizmet eden insan gücünü yetiştirenler ve bir ülkenin geleceğini inşa edenler her zaman öğretmenlerdir. Bu yüzden bir ülkenin gelişmesinde, kaliteli insan gücünün yetiştirilmesinde, toplumdaki mutluluk ve sosyal barışın sağlanmasında, bireylerin sosyalleşmesini ve toplumsal hayata hazırlanmasını sağlamada, toplumun kültür ve değerlerinin yeni kuşaklara aktarılmasında öğretmenlerin her zaman en önemli rolü oynamaları beklenmektedir (Özden, 1999; Küçükahmet, 1999; Çelikten, & Can, 2003).

Öğretmenlerin çağın gereklerine uyum sağlaması ve öğretim işini en iyi şekilde gerçekleştirebilmeleri için birtakım yeterliliklere sahip olmaları beklenmektedir ve bunlar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açıkça tanımlanmıştır (MEB, 2017). Bu yeterliliklere öğretmenlerin sahip olması beklenmektedir. Darling-Hammond'a (2000) göre öğretmenlerin söz konusu yeterliliklerle donatılmış olmasının öğrenci başarısının ve motivasyonunun artırılmasında büyük ölçüde etkili olduğu artık bilinmektedir. Bloom'a göre (1995) bütün bu öğretmen yeterliliklerinin öğretmenler tarafından benimsenmesi ve desteklenmesi ise onların öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk seviyelerine bağlıdır ve hazırbulunuşluk eğitim-öğretim süreci için oldukça önemlidir ve öğrenme-öğretme süreçlerinin önemli bir girdisidir.

Hazırbulunuşluk kavramını Thorndike, '*birey etkinliği yapmaya hazırsa etkinliği yapması mutluluk verir; birey etkinliği yapmaya hazır; fakat etkinliği yapmasına izin verilmezse bu durum bireyde kızgınlığa neden olur ve birey etkinliği yapmaya hazır değil ve etkinliği yapmaya zorlanırsa bu durum bireyde kızgınlığa neden olur*' şeklinde açıklamıştır (Akt. Senemoğlu, 2009). Buna göre hazırbulunuşluk, farklı açılardan ve farklı yönlerden bir görevi yapmaya veya yapabilmeye hazır olmakla ilgilidir denilebilir.

Harman ve Çelikler (2012); literatürdeki birçok araştırmayı inceledikleri çalışmalarında hazırbulunuşluğun insanın sinir sisteminin öğrenmeye hazır olması, bir öğrenme etkinliğini yerine getirebilmesi için gerekli ön koşul davranışlara, bilgilere ve tutumlara sahip olabilmesi ve bir görevi yapabilmek için bilişsel, duyuşsal, sosyal ve

devinişsel yönlerden hazır hale gelmesi olarak tanımlandığını bulmuşlardır (Binbaşıoğlu, 1995; Yılmaz & Sünbül, 2003; Yenilmez & Kakmacı, 2008; akt. Harman, & Çelikler, 2012). Ayrıca hazırbulunuşluk; kişinin genel ve özel becerilerini, öğrenmeye ilişkin tutumunu, sahip olduğu değer yargılarını, benlik duygusunu, güdülenmişliğini, alışkanlıklarını, ilgi alanlarını, ihtiyaçlarını, genel sağlık durumunu ve çalışma yöntemleri de dâhil olmak üzere birçok olguyu kapsayan bir süreçtir (Başaran, 1998; Senemoğlu, 2009) ve Bloom'a (1995) göre öğrencinin özgeçmişini ifade edilebilir.

Öğretmenler için hazır bulunuşluk olgusu ise aldıkları öğretmenlik eğitiminin onları bu işin getirdiği zorluklarla mücadele edebilmek için ne ölçüde hazır hale getirdiğiyle ilgilidir (Black, 2003). Mehmetlioğlu ve Haser'e göre (2013) öğretmen adayları için hazır bulunuşluk olgusu ise onların kendilerini mesleklerinin gerektirdikleri için ne kadar hazır olduklarını gösteren bir süreç olarak düşünölmektedir. Çünkü hizmet öncesi öğretmen adaylarının lisans eğitimleri boyunca mesleki donanımlarını tamamlayıp öğretmenlik mesleğine yönelik kendilerini hazır hissetmeleri, onların etkili bir öğretim yapacaklarına dair yüksek öz yeterlilik inançlarına sahip olabilmeleri açısından önemlidir (Housego, 1990; Darling- Hammond, Eller, & Marcus, 2002). Bu doğrultuda çalışmanın amacı son sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerini belirlemek ve çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu kapsamda şu problemlere cevap aranmıştır:

1. Son sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeyleri nasıldır?
2. Son sınıf öğretmen adaylarının hazırbulunuşluk düzeyleri; cinsiyetlerine, bölümlerine, anne eğitim durumlarına, baba eğitim durumlarına ve üniversite öncesi yaşadıkları yerleşim birimlerine göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli ve Örneklem

Bu çalışmada, betimsel tarama modeli benimsenmiştir. Tarama modellerinde geçmişte veya halen var olan bir durum, olduğu şekliyle ve kendi koşulları içerisinde betimlenmeye çalışılır (Karasar,2012). Bu çalışmada da öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin belirleneceği ve farklı değişkenlere göre inceleneceği için betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma evreni, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesine devam etmekte olan son sınıf öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Araştırma kapsamında söz konusu üniversitede bulunan 420 son sınıf öğretmen adayının tamamına ulaşmak amaçlanmıştır. Ancak çalışma grubu 305 bireyle sınırlı kalmıştır. Katılımcılarla ilgili detaylı bilgiler Tablo 1' de verilmiştir.

Tablo 1: Örneklem Grubunun Değişkenlere Göre Dağılımı

Değişken	Grup	N	%
Cinsiyet	Kadın	195	63.9
	Erkek	110	36.1
Bölüm	Fen Bilgisi Öğretmenliği	67	22.0
	İngilizce Öğretmenliği	36	11.8

	Matematik Öğretmenliği	46	15.1
	Sınıf Öğretmenliği	38	12.5
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	84	27.5
	Türkçe Öğretmenliği	34	11.1
Anne eğitim durumu	Okuryazar değil	35	11.5
	İlköğretim	160	52.5
	Ortaöğretim	82	26.9
	Lisans	24	7.9
	Lisansüstü	4	1.3
Baba eğitim durumu	Okuryazar değil	11	3.6
	İlköğretim	125	41.0
	Ortaöğretim	115	37.7
	Lisans	50	16.4
	Lisansüstü	4	1.3
Üniversiteye gelmeden önce yaşadığınız yerleşim birimi	Köy	45	14.8
	Kasaba	20	6.6
	İlçe	108	35.4
	İl	58	19.0
	Büyükşehir	74	24.3
	Toplam	305	100.0

Veri Toplama ve Analizi

Bu çalışmada son sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla Yıldırım ve Köklükaya (2017) tarafından geliştirilen ve geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılmış olan “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeği”, gerekli izinler alınarak kullanılmıştır. Ölçeğin varyans değeri %48’dir ve iç tutarlılık Cronbach Alfa katsayısı da .93’tür. Beşli likert tipinde hazırlanmış olan ölçek 30 maddeden oluşmaktadır.

Bu ölçek ile toplanan verilerin analizinde ise SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırma için toplanan verilerin iç tutarlılık katsayısı olarak cronbach alfa değeri .915 bulunmuştur. Bu değer verilerin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir. Verilerin analizinde hangi istatistik tekniklerin kullanılacağına karar verebilmek için ise öncelikle veriler üzerinde normallik testi olarak Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. Buna göre verilerin ölçeğin tamamında ve alt boyutlarında normal dağılım göstermediği bulunmuştur. Dağılımın normal olmamasından dolayı ikili karşılaştırmalarda Mann Withney U testi ve ikiden çok değişkenli karşılaştırmalarda ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Ölçek 5’li likert tipinde olduğu için ölçekte dört aralık yer almaktadır ve her bir aralığın $4/5=0.80$ puanı kapsaması ve böylelikle aşağıdaki şekilde olması gerekmektedir (Yenilmez, 2008). Ölçekten elde edilen puanların yorumlanmasında aşağıda yer alan puanlama dikkate alınmıştır.

- 1.00 ile 1.80 aralığı: Kesinlikle katılmıyorum; Çok düşük düzey
- 1.81 ile 2.60 aralığı: Katılmıyorum; Düşük düzey
- 2.61 ile 3.40 aralığı: Kararsızım; Orta düzey
- 3.41 ile 4.20 aralığı: Katılıyorum; Yüksek düzey

- 4.21 ile 5.00 aralığı: Kesinlikle katılıyorum; Çok yüksek düzey

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amacı ve alt amaçları doğrultusunda elde edilen verilerin analizi sonucu ulaşılan bulgular ve bulgulara yönelik sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeğine İlişkin Puanları

N	Min.	Max.	$\bar{X}$	Ss	Düzye
305	2.50	5.00	4.08	.469	Yüksek

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin genel olarak yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeğine İlişkin Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımına İlişkin Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	195	153.76	29982.50	10577.50	.842
Erkek	110	151.66	16682.50		

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamalarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Tablo 3 incelendiğinde kadın öğretmen adayları ile erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeğine İlişkin Puanlarının Bölümlerine Göre Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Sıra no	Gruplar	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
1	Fen Bilgisi Öğretmenliği	67	156.61	5	20.903	.001	1-3; 2-3; 3-4; 3-5; 3-6; 4-5; 4-6
2	İngilizce Öğretmenliği	36	175.32				
3	Matematik Öğretmenliği	46	108.98				
4	Sınıf Öğretmenliği	38	190.25				
5	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	84	150.08				
6	Türkçe Öğretmenliği	34	147.38				

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamalarının bölümlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamalarının matematik

öğretmenliği ile fen bilgisi, İngilizce, Sınıf, Sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmenlikleri arasında matematik öğretmenliği aleyhine; Sınıf öğretmenliği ile Sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmenlikleri arasında sınıf öğretmenliği lehine anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarından matematik öğretmenliği bölümünde öğrenim görenlerin en düşük hazırbulunuşluk düzeyine, sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim görenlerin ise en yüksek hazırbulunuşluk düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 5: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeğine İlişkin Puanlarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıra Ort.	Sd	x^2	p
Okuryazar değil	35	148.66	4	1.256	.869
İlköğretim	160	148.79			
Ortaöğretim	82	160.08			
Lisans	24	161.50			
Lisansüstü	4	163.25			

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk ölçeğine ilişkin puan ortalamalarının anne eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analizler sonucunda anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının mesleğe yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin anlamlı farklılık olmasa da anne eğitim düzeylerinin artmasına göre yükseldiği söylenebilir.

Tablo 6: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeğine İlişkin Puanlarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıra Ort.	Sd	x^2	p
Okuryazar değil	11	129.55	4	1.618	.805
İlköğretim	125	149.68			
Ortaöğretim	115	154.50			
Lisans	50	162.88			
Lisansüstü	4	154.63			

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk ölçeğine ilişkin puan ortalamalarının baba eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analizler sonucunda anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının mesleğe yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin baba eğitim durumu okuryazar olmayanlarda en düşük düzeyde, baba eğitim durumu lisans ve lisansüstü olanlarda ise en yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 7: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeğine İlişkin Puanlarının Üniversite Öncesi Yaşadıkları Yerleşim Birimlerine Göre Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p
Köy	45	136.41	4	3.574	.467
Kasaba	20	172.90			
İlçe	108	150.39			
İl	58	151.77			
Büyükşehir	74	162.48			

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk ölçeğine ilişkin puan ortalamalarının üniversite öncesi yaşadıkları yerleşim birimlerine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analizler sonucunda anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adaylarından kasabada yaşayanların diğerlerine göre daha yüksek düzeyde mesleğe yönelik hazırbulunuşluğa sahip oldukları söylenebilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerini inceleyen araştırma sonucunda çalışmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler için hazırbulunuşluk öğretmen eğitiminin onları mesleğin getirdiği zorluklarla başa çıkmak için ne kadar hazırladığıyla ilgilidir (Black, 2003). Öğretmen adayları için hazırbulunuşluk, adayların kendilerini mesleklerinin gerekleri için ne kadar hazır hissettiklerini gösteren bir olgu olarak düşünülmektedir (Mehmetlioğlu & Haser, 2013). Bu çalışmaya katılan öğretmen adaylarının kendilerini mesleğe hazır hissettikleri görülmektedir. Bu durumda iyi bir öğretmen eğitimi aldıkları söylenebilir. Araştırmanın bu bulgusu, Belcheir (1998), Zientek ve Thompson (2008), Göçer (2008), Güneş ve Güneş (2005) tarafından yapılan çalışmaların bulguları ile paralellik göstermektedir. Tuna ve Kaçar (2005), Mehmetlioğlu ve Haser (2013) ve Yıldırım ve Köklükaya (2017) çalışmalarında ise öğretmen adaylarının mesleğe yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Farklı araştırmalarda ulaşılan sonuçların farklılık göstermesi araştırmalara katılan örneklem gruplarının farklılığından kaynaklanabilir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Ancak, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını ve hazırbulunuşluklarını araştıran çalışmaların bir kısmında cinsiyetin anlamlı bir fark yaratmadığı (Erdem ve Anılan, 2000; Kaplan ve İpek, 2002; Semerci ve Semerci, 2004; Reio ve Davis, 2005; Karademir, 2012), bazı çalışmalarda ise anlamlı bir farka yol açtığı (Lin, Lawrence ve Gorrell, 2003; Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Çelikler ve Aksan, 2011) bulguları ile sonuçlanmıştır. Araştırmaya katılan kadın ve erkek

öğretmen adaylarının aldıkları öğretmen yetiştirme eğitimini aynı şekilde algıladıkları ve bu nedenle benzer şekilde kendilerini mesleğe hazır buldukları söylenebilir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamalarının bölümlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamalarının matematik öğretmenliği ile fen bilgisi, İngilizce, Sınıf, Sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmenlikleri arasında matematik öğretmenliği aleyhine; Sınıf öğretmenliği ile Sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmenlikleri arasında sınıf öğretmenliği lehine anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Öğretmen adaylarından matematik öğretmenliği bölümünde öğrenim görenlerin en düşük hazırbulunuşluk düzeyine, sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim görenlerin ise en yüksek hazırbulunuşluk düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrenim görülen bölüme göre anlamlı bir farklılık çıkmasında, öğretim elemanı, eğitim ortamı, eğitim programı ve mesleği tercih etme sebeplerinin etkisinin olduğu düşünülebilir. Bulut (2009) ve Oral (2004), öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmalarda benzer bir bulgulara ulaşmışlardır. Mehmetlioğlu ve Haser (2013) araştırmalarında ilköğretim matematik öğretmen adaylarının mesleğe kendilerini ne düzeyde hazır hissettiklerini ortaya koymayı amaçlamış ve çalışma sonucunda matematik öğretmen adaylarının kendilerini öğretmenlik mesleğine yüksek bir düzeyde hazır olarak algılamadıklarını, ancak hazırbulunuşluk algılarının düşük de olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin anne-baba eğitim durumu göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı düzeyde farklılık göstermese de anne-baba eğitim düzeyi yüksek olan öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin üniversite öncesi yaşadıkları yerleşim birimine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Karademir (2012), coğrafya öğretmen adaylarının mesleki yeterliliklerine yönelik hazırbulunuşluklarını incelediği çalışmada, öğretmen adaylarının ailesiyle yaşadığı yerleşim birimine göre hazırbulunuşluklarının anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır.

Genel olarak araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre öğretmen adaylarının mesleğe yönelik hazırbulunuşluk düzeylerin yüksek düzeyde olduğu; cinsiyet, anne-baba eğitim durumu ve üniversite öncesi yaşanan yerleşim birimi değişkenlerinin mesleğe yönelik hazırbulunuşluk düzeyleri üzerinde etkili olmadığı ve öğrenim görülen bölüme göre öğretmen adaylarının mesleğe yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin farklılaştığı görülmektedir.

Öneriler

1. Araştırmada öğretmenlik mesleğine yönelik en düşük hazırbulunuşluk düzeyine sahip olan matematik öğretmen adayları ile derinlemesine görüşmeler yapılabilir.
2. Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik hazırbulunuşluk düzeylerini etkileyebilecek farklı değişkenler gelecekteki çalışmalara dahil edilebilir.
3. Farklı üniversitelerden örneklemeler oluşturularak benzer bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Başaran, İ. E. (1998). *Eğitim psikolojisi* (5. Baskı). Ankara: Aydan Web Tesisleri.
- Belcheir, M. (1998). *Assessing readiness for employment in the field of education*. Idaho: Boise State University.
- Black, M. W. (2003). *A study of first-year teachers and their principals: Perceptions of readiness among participants from traditional and non-traditional teacher preparation programs*. Unpublished doctoral dissertation, Fayetteville State University.
- Bloom, B. (1995). *İnsan nitelikleri ve okulda öğ-renme*. (Çeviren: Durmuş Ali Özçelik). Ankara: Milli Eğitim.
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi (Dicle Ve Fırat Üniversitesi Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2009), 13-24.
- Çelikler, D. ve Aksan, Z. (2011). *Genel Kimya I ve Genel Kimya II derslerini almış fen bilgisi öğretmen adaylarının organik kimya konularındaki hazırbulunuşluk düzeyleri*. III. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Girne, KKTC.
- Çelikten, M. ve Can, N. (2003). Yönetici, Öğretmen ve Veli Gözüyle İdeal Öğretmen, *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 253-267.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence. *Education Policy Analysis Archives*, 8(1), 1-44.
- Darling-Hammond, L., Eiler, M. & Marcus, A. (2002). Perceptions of preparation: Using survey data to assess teacher education outcomes. *Issues in Teacher Education*, 11(1), 65-84.
- Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 96-111.
- Erdem, A. R. ve Anılan, H. (2000). PAÜ eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 144-149.
- Göçer, A. (2008). Eğitim fakültesi öğrencilerinin Türkçe öğretimi bakımından öğretmenlik mesleğine hazırbulunuşluk düzeyleri (Niğde üniversitesi örneği). *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 33(358), 5-13.
- Güneş, M. H. ve Güneş, T. (2005). Fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin biyoloji konusunda hazırbulunuşlukları ve öğrenimleri süresince kazanımları. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 163-167.
- Harman, G. ve Çelikler, D. (2012). Eğitimde Hazır Bulunuşluğun Önemi Üzerine Bir Derleme Çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 140-149.
- Housego, B. E. J. (1990). Student teachers' feelings of preparedness to teach. *Canadian Journal of Education*, 15(1), 37-56.

- Kaplan, A. ve İpek, S. A. (2002). An investigation of the attitudes of mathematics teacher trainees toward the teaching profession. *Education and Science*, 27(125), 69-73.
- Karademir, N. (2012). *Coğrafya öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerine yönelik hazır bulunuşluk düzeyleri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Küçükahmet, L. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım.
- Lin, H. L., Lawrence, F. R. & Gorrell, J. (2003). Kindergarten teachers' views of children's readiness for school. *Early Childhood Research Quarterly*, 18, 225-237.
- MEB, (2017). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü. Ankara.
http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLEK_GENEL_YETERLILIKLERI.pdf adresinden erişilmiştir.
- Mehmetlioğlu, D. ve Haser, Ç. (2013). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunuşlukları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 91-102.
- Oral, B. (2004) Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Eğitim Araştırmaları*, 15, 88-98.
- Özden, Y. (1999). *Eğitimde Dönüşüm Eğitimde Yeni Değerler*. Ankara: Pegem.
- Reio, T. G. & Davis, W. (2005). Age and gender differences in self-directed learning readiness: A developmental perspective. *International Journal of Self-Directed Learning*, 2(1), 40-49.
- Semerci, N. ve Semerci, Ç. (2004). Türkiye'de öğretmenlik tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 137-146.
- Senemoğlu, N. (2009). *Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi
- Tuna, A. ve Kaçar, A. (2005). İlköğretim matematik öğretmenliği programına başlayan öğrencilerin lise 2 matematik konularındaki hazırbulunuşluk düzeyleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 117-128.
- Yenilmez, K. (2008). Open Primary Education School Students' Opinions About Mathematics Television Programmes. *Turkish Online Journal of Distance Education – Tojde*, 9(4), 176- 189.
- Yıldırım, E. G. ve Köklükaya, N. (2017). Öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk ölçeğinin geliştirilmesi ve fen bilgisi öğretmen adaylarının hazırbulunuşluk düzeylerinin belirlenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 56, 67-82.
- Zientek, L.R. & Thompson, B. (2008). Preparing high quality mathematics and science teachers: Are we meeting the challenge? *Research in the Schools*, 15(2), 1-19.